

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2021 - 2024

(skrajne daty)

Rok akademicki 2022/2023 i nast.

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Metodyka nauczania literatury i języka polskiego
Kod przedmiotu*	IIB5
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych/ Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa/ Zakład Badań nad Literaturą i Edukacją Polonistyczną
Kierunek studiów	filologia polska
Poziom studiów	studia 1.stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok, semestr 4 III rok, semestr 5
Rodzaj przedmiotu	Obowiązkowy dla specjalności nauczycielskiej (Ćwiczenia - 30 godzin w sem. 4, 30 godzin w sem.5; wykład - 15 godzin w sem. 4, 15 godzin w sem. 5)
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr hab. prof. UR dr D. Karkut
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. prof. UR dr E. Mazur, dr hab. prof. UR dr D. Karkut, dr hab. prof. UR A. Kucharska-Babula, dr hab. prof. UR T. Półchłopek, dr E. Kozłowska, dr D. Hejda

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
4	15	30							4
5	15	30							5

1.2. Sposób realizacji zajęć

X w formie tradycyjnej

X zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) - egzamin po 5. semestrze, zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Student zaliczył wszystkie wcześniejsze przedmioty specjalności nauczycielskiej.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Zapoznanie studentów z problematyką nauczania literatury i języka polskiego w szkole podstawowej.
C ₂	Kształcenie umiejętności organizowania warsztatu nauczyciela polonisty szkoły podstawowej.
C ₃	Kształtowanie postawy zainteresowania pracą nauczyciela i wzbudzanie poczucia odpowiedzialności za jej poziom.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student/ka rozumie i charakteryzuje najważniejsze zagadnienia z zakresu treści nauczania polskiego w szkole podstawowej, posiada wiedzę z zakresu językoznawstwa, literaturoznawstwa i kulturoznawstwa niezbędną na tym etapie edukacji szkolnej	K_Wo5, NW14
EK_02	Student/ka prezentuje pogłębioną wiedzę o metodach kształcenia językowego, kulturowego i literackiego stosowanych podczas lekcji języka polskiego w szkole podstawowej.	NW15
EK_03	Student/ka potrafi zastosować wiedzę z językoznawstwa, historii i teorii literatury w projektowaniu konkretnych działań dydaktycznych; dostrzega relacje zachodzące w obrębie treści kształcenia polonistycznego	NU4, NU15
EK_04	Student/analizuje dostępne programy nauczania oraz podręczniki do języka polskiego w szkole podstawowej, umie wykorzystać je do realizacji celów kształcenia	NU10 K_U01
EK_05	Student/ka potrafi pracować w grupie, przyjmując w niej różne role.	NK7
EK_06	Jest świadomy/świadoma odpowiedzialności za poziom	K_K03

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

	nauczania języka polskiego.	NK7
--	-----------------------------	-----

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu (15 + 15)

Treści merytoryczne
Struktura treści edukacji polonistycznej w zakresie szkoły podstawowej.
Cele i priorytety nauczania języka polskiego w szkole podstawowej.
Strategie dydaktyczne w edukacji szkolnej i podstawy klasyfikacji metod nauczania.
Lekcja w szkole podstawowej, cele nauczania, metody i formy pracy, aktywizowanie ucznia.
Składniki polonistycznej kompetencji; osobowość nauczyciela polonisty.
Planowanie pracy nauczyciela polonisty.
Integracja kształcenia polonistycznego na poziomie szkoły podstawowej.
Nauka o języku: cele, priorytety, metody nauczania, uatrakcyjnianie lekcji.
Funkcjonalne i pragmatyczne nauczanie gramatyki.
Doskonalenie sprawności językowej i komunikacyjnej (wypowiedzi ustne i pisemne w obrębie wybranych form gatunkowych).
Nauczanie ortografii i interpunkcji, integracja z innymi działami języka polskiego, zapobieganie błędom.
Kształcenie literackie i kulturowe w szkole podstawowej - cele i priorytety.
Bariery w odbiorze tekstu literackiego. Metody szkolnej pracy z tekstem.
Zasady kształtowania kompetencji kulturowej uczniów szkoły podstawowej.
Dydaktyczne aspekty wycieczek polonistycznych.
Praca domowa, podstawy samokształcenia.
Problematyka regionalna w pracy polonisty.
Poprawianie prac pisemnych.
Sposoby oceniania osiągnięć uczniów; ewaluacja i jej znaczenie w procesie dydaktycznym.

B. Problematyka ćwiczeń warsztatowych:

Treści merytoryczne:
Analiza aktualnie obowiązującej podstawy programowej w zakresie języka polskiego w szkole podstawowej (kl. IV-VIII). Konkluzje i postulaty.
Analiza obowiązujących podręczników szkolnych i innych materiałów dydaktycznych (kl. IV-VIII) wg kryteriów oceny podręczników.
Budowa lekcji, planowanie pracy dydaktycznej. Konspekt lekcji języka polskiego i jego funkcja.
Klasyfikacja metod nauczania. Zasady ich doboru.
Formułowanie celów i tematu lekcji języka polskiego.
Analiza treści kształcenia językowego w szkole podstawowej.
Miejsce i rola nauki o języku w procesie rozwijania uczniowskich kompetencji komunikacyjnych – rodzaje ćwiczeń.

Projektowanie lekcji z zakresu kształcenia językowego.
Metody kształcenia sprawności językowej uczniów.
Analiza treści kształcenia literackiego i kulturowego w szkole podstawowej.
Zadania kształcenia literackiego i kulturowego w szkole podstawowej. Kształtowanie świadomości kulturalnej uczniów.
Mechanizmy czytania a nauka literatury w szkole (sytuacja lektury w szkole, sposoby aktywizacji czytania).
Strategie odbioru tekstu literackiego. Najczęstsze błędy w szkolnej interpretacji. Sposoby pracy z utworem literackim w szkole podstawowej.
Integracja wewnątrzprzedmiotowa. Związek kształcenia językowego z kształceniem literackim kulturowym.
Konstruowanie projektów lekcji z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego.
Integrowanie treści kształcenia polonistycznego w szkole podstawowej.
Tekst literacki a ilustracja/obraz – zasady „czytania” innych tekstów kultury na lekcjach języka polskiego w szkole podstawowej.
Przygotowanie ucznia do odbioru dzieła sztuki, wdrażanie do wartościowania dzieła.
Podsumowanie zajęć. Dyskusja nad ustaleniem składników polonistycznej kompetencji. Kreatywność w zawodzie nauczycielskim.

3.4 Metody dydaktyczne

WYKŁAD, WYKŁAD Z PREZENTACJĄ MULTIMEDIALNĄ, ANALIZA I INTERPRETACJA TEKSTÓW ŹRÓDŁOWYCH, DYSKUSJA, PROJEKT, GRY SYMULACYJNE

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	Kolokwium, egzamin ustny, obserwacja w trakcie zajęć, projekt	Wykład, ćwiczenia
EK_02	Kolokwium, egzamin ustny, obserwacja w trakcie zajęć, projekt	Wykład, ćwiczenia

EK_03	Kolokwium, egzamin ustny, obserwacja w trakcie zajęć, projekt	Wykład, ćwiczenia
EK_04	Kolokwium, egzamin ustny, obserwacja w trakcie zajęć, projekt	Wykład, ćwiczenia
EK_05	obserwacja w trakcie zajęć, projekt	Wykład, ćwiczenia
EK_06	obserwacja w trakcie zajęć, projekt	Wykład, ćwiczenia

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

<p>Na uzyskanie zaliczenia z <u>wykładu</u> składa się obecność na wykładach (90%) oraz udział w dyskusji (10%) <u>Na ocenę końcową z ćwiczeń składa się:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - 40% aktywność studenta podczas zajęć warsztatowych oceniająca wszystkie efekty kształcenia; - 25% wykonanie projektu indywidualnego lekcji dotyczącego treści z kształcenia językowego i literackiego– sprawdza efekty: W01, W02, U01, U02, K02; projekt oceniany jest w skali punktowej pod względem poprawności merytorycznej (5 pkt), dydaktycznej (5 pkt) oraz wizualizacji (5 pkt), co odpowiada ocenom: 8-10 p. – dst, 11-13 – db, 14-15 – bdb.; - 25 % kolokwium zaliczeniowe końcowe, które wymaga odpowiedzi na 3 pytania otwarte z zakresu dydaktyki kształcenia literacko-kulturowego i językowego; sprawdza wszystkie efekty w obszarze wiedzy oraz umiejętności. Kryteria oceny: 30-24 pkt – bdb; 23-20 pkt – db; 19-15 pkt – dst. Zaliczenie ćwiczeń warunkuje przystąpienie do egzaminu. - 5% napisanie recenzji wybranego podręcznika do nauczania języka polskiego w szkole podstawowej; sprawdza efekty W02, U01, U02, U03, K02. Oceniana jest wartość merytoryczna, kompozycja, kształt językowy. - 5% pytania dotyczące własnej dodatkowej lektury z tekstów uzupełniających. Przedmiot kończy się egzaminem, zakładane efekty zostaną w jego trakcie zweryfikowane.
--

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	90 (30 godzin wykładu + 60 godzin ćwiczeń)
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (<u>udział w konsultacjach, udział w egzaminie</u>)	15
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (<u>przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie kolokwium, napisanie referatu i recenzji, przygotowanie projektu</u>)	120
SUMA GODZIN	225

SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	9
---------------------------------------	---

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	90
zasady i formy odbywania praktyk	Praktyka pedagogiczna - 30 godzin (w semestrze 4) Praktyka śródroczna z języka polskiego w szkole podstawowej - 60 godzin (semestr 4 i 5)

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

Bortnowski S., *Jak uczyć poezji?*, Warszawa 1998.

Dyduchowa A., *Metody kształcenia sprawności językowej. Projekt systemu, model podręcznika*, Kraków 1988, rozdz. 3.

Edukacja polonistyczna. T. 1. Materiały z zakresu dydaktyki języka polskiego dla studentów oraz nauczycieli, red. D. Hejda, E. Mazur, Rzeszów 2011.

Hejda D., Mazur E., z *teorii i praktyki nauczania integrującego [w:] Problemy integracji i zagadnienia aksjologiczne w edukacji polonistycznej*, pod red. E. Mazur i D. Hejdy, Rzeszów 2012

Innowacje i metody. W kręgu teorii i praktyki. Podręcznik akademicki dydaktyki kształcenia polonistycznego, red. M. Kwiatkowska-Ratajczak, T.1, Poznań 2011.

Karkut D., *Miejsce i rola historii w edukacji polonistycznej. Badania i refleksje nad świadomością historyczną uczniów*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2017, ss. 280.

Metodyka a nauka o literaturze i nauka o języku, red. D. Michułka i K. Bakuła, Wrocław 2005.

Nagajowa M., *ABC metodyki języka polskiego dla początkujących nauczycieli*, wyd. dowolne.

Nowoczesność i tradycja w kształceniu literackim. Podręcznik do ćwiczeń z metodyki języka polskiego, red. B. Myrdzik, Lublin 2002.

Polański E., *Dydaktyka ortografii i interpunkcji*, Warszawa 1995.

Polonista w szkole. Podstawy kształcenia nauczyciela polonisty, red. A. Janus-Sitarz, Kraków 2004.

Problemy integracji i zagadnienia aksjologiczne w edukacji polonistycznej, red. E.

Mazur, D. Hejda, Rzeszów 2012.

Przygotowanie ucznia do odbioru różnych tekstów kultury, red. A. Janus-Sitarz, Kraków 2004.

Szkolne spotkania z literaturą, red. a. Janus-Sitarz, Kraków 2007.

Szymańska M., *Między nauką o języku a rozwijaniem języka. Koncepcje kształcenia językowego na przełomie XX i XXI wieku*, Kraków 2016

Uryga Z., *Godziny polskiego*. Warszawa-Kraków 1996 (rozdz. 5, 6).

Wybrane zagadnienia edukacji polonistycznej, red. U. Kopeć, E. Kozłowska, H. Kurczab, Rzeszów 2002.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego z komentarzem. Szkoła podstawowa. Język polski. ORE. <http://new.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2017/05/jezyk-polski.-pp-z-komentarzem.-szkola-podstawowa.pdf>

Literatura uzupełniająca:

Baluch A., *Poezja współczesna w szkole podstawowej*, Warszawa 1984.

Doskonalenie warsztatu nauczyciela polonisty, red. A. Janus-Sitarz, Kraków 2004.

Hejda D. *Kształtowanie tożsamości regionalnej mieszkańców Podkarpacia - zarys problematyki*, „Dydaktyka Polonistyczna”, nr 4, Rzeszów 2018.

Integracja wczoraj i dziś w kształceniu polonistycznym, T.1, red. A. Jakubowska-Ożóg, E. Kozłowska, A. Kucharska-Babula, Rzeszów 2013.

Jaworski M., *Metodyka nauki o języku polskim*, wyd. III zm., Warszawa 1991.

Jędrzychowska M., *Lektura i kultura. Kształtowanie świadomości kulturalnej uczniów szkoły podstawowej*, Kraków 1994.

Jędrzychowska M., *Szkic do pejzażu aksjologicznego. Z problematyki dydaktyki literatury*, Kraków 2010.

Karkut D., *Rodzice i nauczyciele zapraszają do świata książki – o rozwijaniu zainteresowań i postaw czytelniczych dzieci i młodzieży* [w:] *Edukacja polonistyczna jako zobowiązanie. Powszechność i elitarność polonistyki*, T. 2, red. E. Jaskółta, D. Krzyżyk, B. Niesporek-Szamburska, M. Wójcik-Dudek, Katowice 2016, s. 57-71.

Kłakówna Z. A., *Przymus i wolność. Projektowanie procesu kształcenia kulturowej kompetencji*. Kraków 2003.

Kowalikowa J., *Narodziny nauczyciela polonisty*, Kraków 2006.

Książek-Szczepanikowa A., *Od obrazka do wideoklipu. Integracja tekstowa w*

kształceniu literackim na poziomie podstawowym, Kielce 1999.

Kopeć U., *Rozwój słownictwa nazywającego uczucia w języku dzieci i młodzieży*, Rzeszów 2000 (wybrane rozdziały).

Nagajowa M., *Nauka o języku dla nauki języka*, Kielce 1994.

Wiedza o języku i kompetencje językowe uczniów, red. B. Niesporek-Szamburska, Katowice 2012.

Wiśniewska H., *Wokół szkoły i nauczyciela*, Lublin 1997.

„Zeszyty Naukowe UR Dydaktyka”, „Dydaktyka Polonistyczna” [wybrane artykuły].

Inne artykuły wynikające z samodzielnego studiowania literatury metodycznej

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej